

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-133/2023. számú ügyben

a bankszámla végrehajtása során alkalmazandó egyes mentességi
szabályok érvényesülésével összefüggésben

(Előzmény ügy: AJB-229/2022.)

Előadó: *dr. Vecsera Judit*

Érintett szerv: Igazságügyi Minisztérium

2023.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-133/2023. számú ügyben
(Előzmény ügy: AJB-229/2022.)**

Előadó: dr. Vecsera Judit

Az eljárás megindítása

Egy panaszos egy olyan bírósági végrehajtási eljárás kapcsán kérte az alapvető jogok biztosának segítségét, amelyben *a havi nettó jövedelme bankszámlán történő jóváírását követően a végrehajtási eljárás következtében számlájának egyenlege nulla forintra csökkent*, és emiatt megélhetése veszélybe került.

A panasz nyomán feltárt szabályozási háttérrel összefüggésben felmerült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített *tisztességes hatósági eljáráshoz való jog* sérelme, illetve közvetlen veszélyének a gyanúja, így az ügyben vizsgálatot indítottam. Ennek során megkereséssel éltem a szabályozásért felelős igazságügyi miniszter (a továbbiakban: Miniszter) felé.

Az érintett alkotmányos elv és alapvető jogok

- A jogállamiság elve, valamint az abból fakadó jogbiztonság követelménye „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*” (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés)
- A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.*” (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés)
- A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.*” (Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés)

Az alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye;
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.);
- a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.);
- a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (Pft.).

A megállapított tényállás

A beadvány szerint a panaszossal szemben folytatott végrehajtási eljárás keretében az önálló bírósági végrehajtó a panaszos jövedelmét letiltás alá vonta, valamint egyidejűleg a pénzforgalmi számláján kezelt összegre hatósági átutalási megbízást (inkasszó) is kibocsátott. A panaszos jövedelmét bankszámlára folyósították. A 2021. február 3-án kibocsátott inkasszó részteljesítéseként a panaszos bankszámlájára 2021 márciusában folyósított jövedelmet a bank teljes mértékben átutalta az önálló bírósági végrehajtó letéti számlájára: a 2021. március 2-án folyósított 29.600 forint családi pótlékot még aznap, a 2021. március 3-án jóváírt (letiltással már csökkentett, nettó) 142.500 forint munkabért 72.500 forint összegben aznap, majd további 70.000 forint összeget 2021. március 4-én.

A végrehajtással összefüggő tranzakciók eredményeként *2021. március 4-én a panaszos bankszámlájának egyenlege nulla forint lett, vagyis a márciusban jóváírt jövedelme a végrehajtási eljárás során a bankszámlájáról teljes mértékben elvonásra került.*

A vizsgálatom a konkrét végrehajtási ügyben eljáró önálló bírósági végrehajtó eljárásával összefüggésben alapjogi visszásságot nem tárt fel, a bankszámla „lenullázása” nem jogalkalmazási hiányosságra vezethető vissza, hanem Pft. és a Vht. rendelkezéseivel függ össze. A konkrét ügyre vonatkozó vizsgálat megállapításairól a panaszos egyedi tájékoztatást kapott.¹*A jelentés kiadására a végrehajtási eljárás során alkalmazott szabályozási háttér adott okot: a pénzforgalmi szolgáltatók Pft. által előírt, ún. sorbaállítási kötelezettségének a bankszámla végrehajtása során alkalmazandó mentességi szabályok érvényesülésére gyakorolt hatásával kapcsolatban merültek fel kérdések.* Tekintettel arra, hogy a probléma számos, általam vizsgált további végrehajtási ügygel kapcsolatban jelentkezett, így a végrehajtási eljárásban alkalmazott szabályozással összefüggésben indokoltnak tartottam a Miniszter megkeresését. A tárcza megkereséséről és annak tartalmáról a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar hivatalvezetőjét is tájékoztattam.

A Miniszter a válaszában arról tájékoztatott, hogy a megkeresésben foglaltak kapcsán esetlegesen felmerülhet az érintett jogszabályok felülvizsgálatának szükségessége, azonban az széleskörű tárcaközi egyeztetést igényel, tekintettel arra, hogy több tárcza gondozásába tartozó jogszabályokat érint. Hangsúlyozta a Miniszter továbbá, hogy a Pft.-nek a hatósági átutalásra vonatkozó rendelkezései nem kizárólag az önálló bírósági végrehajtó eljárására vonatkoznak, így az esetleges módosítás a hatósági átutalás mellett az átutalási végzés jogintézményét is érintheti. Mindemellett a pénzforgalmat bonyolító rendszer üzemeltetőjével és az azt felügyelő szervvel is szükséges egyeztetéseket folytatni, szögezte le a Miniszter.

A jelentésem kiadását megelőzően a jogalkotó a *Vht. módosításáról* döntött, amely kiterjedt a pénzforgalmi számla végrehajtás alá vonására vonatkozó rendelkezésekre is. A módosított – a későbbiekben ismertetett – rendelkezéseket a *2023. január 1-jét követően* kibocsátott hatósági átutalási megbízások esetén kell alkalmazni.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg: a 18. § (1) bekezdés *k)* pontja szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint *önálló bírósági végrehajtó* tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az alapvető jogok biztosaként az Ajbt. 1. § (2) bekezdésének *d)* pontja alapján megkülönböztetett figyelmet fordítok *a leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok jogainak védelmére*, amely csoportba a végrehajtási eljárások vonatkozásában mind az adós, mind a végrehajtást kérő beletartozhat.

Az alapvető jogok biztosja eljárása során azt vizsgálja, hogy *akár a hatósági jogalkalmazás, akár az annak alapjául szolgáló jogszabály alapjoggal összefüggő visszásságot eredményez-e.* Az ombudsmani gyakorlat eddig is világossá tette, hogy az

¹ Mindemellett egy a fizetési számlára vezetett végrehajtást sérelmező másik panasz kapcsán kiadott AJB-809/2022 számú jelentésben is jeleztem, hogy a felmerült aggályok nem önmagában a jogalkalmazás hiányosságára vezethetők vissza, hanem Pft. és a Vht. jelentésben hivatkozott rendelkezéseivel függnek össze.

alapvető jogok biztosa számára egy adott jogi szabályozás alapjogi aspektusú vizsgálatára, valamint a jogszabály hiányosságával, tartalmi hibáival összefüggő intézkedések megfogalmazására a törvény lehetőséget teremt.

Erre tekintettel a bírósági végrehajtások szabályozási környezetének vizsgálatára az Ajbt. szerint hatáskörrel rendelkezem.

Az Ajbt. 28. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosa az általa lefolytatott vizsgálatról jelentést készít, amely tartalmazza a feltárt tényeket és az ezeken alapuló megállapításokat és következtetéseket. Ha az alapvető jogok biztosa a lefolytatott vizsgálat alapján arra a megállapításra jut, hogy az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság fennáll, és az valamely jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz felesleges, nem egyértelmű vagy nem megfelelő rendelkezésére, illetve az adott kérdés jogi szabályozásának hiányára vagy hiányosságára vezethető vissza, a visszásság jövőbeni elkerülése érdekében az Ajbt. 37. § alapján javasolhatja a jogalkotásra vagy a közjogi szervezetszabályozó eszköz kiadására jogosult szervnél jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz módosítását, hatályon kívül helyezését vagy kiadását, illetve a jogszabály előkészítőjénél jogszabály előkészítését.

II. Az érintett alkotmányos elvek és alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során *autonóm, objektív módon*, kizárólag *alapjogi érvek* felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának. Álláspontom szerint az ombudsman akkor jár el helyesen, ha következetesen, zsinórmértékként támaszkodik az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint az egyes alapjogi tesztekre.

Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”. Ugyanakkor a testület a 13/2013. (VI. 17.). AB határozatának indokolása során azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény negyedik módosítása alapján jár el *a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát* illetően. A testület ennek kapcsán elvi érveléssel mondta ki azt, hogy „az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. *A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.*”

Az Alkotmánybíróság a 45/2012. (XII. 29.) AB határozatban a *jogállam* klauzulát alkalmazva kinyilvánította a jogállami értékek megváltoztathatlanságát, az értékek elért szintje csökkentésének tilalmát: „[a]z alkotmányos legalitásnak nemcsak eljárásjogi, formai, közjogi érvényességi, de tartalmi követelményei is vannak. A demokratikus jogállam alkotmányossági kritériumai, egyben nemzetközi egyezményekben foglalt, a demokratikus jogállami közösségek által elismert és elfogadott alkotmányos értékek, alapelvek és alapvető demokratikus szabadságjogok, illetve az ezekkel részben egybeeső úgynevezett *ius cogens*. Adott esetben az Alkotmánybíróság a demokratikus jogállam alkotmányos tartalmi követelményeinek, garanciáinak és értékeinek a töretlen érvényesülését, alkotmányba

foglalását is vizsgálhatja. Az alkotmányok tartalmi és eljárási mércéi és követelményei demokratikus jogállamban állandóak. *A tartalmi és eljárási alkotmányos követelmények nem lehetnek alacsonyabbak az Alaptörvény időszakában, mint az Alkotmány(törvény) időszakában voltak.* Az alkotmányos jogállam követelményei továbbra is és folyamatosan érvényesülő követelmények a jelenben és programok a jövőre nézve. Az alkotmányos jogállam konstans értékek, elvek és garanciák rendszere. *Az alkotmányos jogállamban egyszer már elfogadott értékek, elvek, garanciák, követelmények szintjei nem csökkenhetnek, és azok érvényesülésének a megkövetelése sem veszíthet szigorából.*” Ennek következtében továbbra is irányadóak a jogállamiság elve vonatkozásában a korábbi, az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével összefüggő alkotmánybíróági döntésekben kifejtettek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglaltak értelmezése tekintetében.

Az Alkotmánybíróóság a 22/2018. (XI.20.) számú AB határozatában erősítette meg a *jogbiztonság* elvének értelmezésére vonatkozó következetes gyakorlatát a tekintetben, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy *a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak* legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de *az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.* Ezért alapvetőek a jogbiztonság szempontjából az eljárási garanciák. Csak formalizált eljárás szabályainak követésével keletkezhet érvényes jogszabály, csak az eljárási normák betartásával működnek alkotmányosan a jogintézmények.

Ami a *bíróági végrehajtás rendszerével összefüggésben* a jelen ügy szempontjából releváns Alkotmánybíróági gyakorlatot illeti, az alábbi döntéseket szükséges kiemelni.

Az Alkotmánybíróóság a 46/1991. (IX. 10.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) mutatott rá arra, hogy „a bírósági határozatok tiszteletben tartása, a jogerős bírósági döntések teljesítése – akár jogszerű kényszerítés árán is – a *jogállamisággal* kapcsolatos alkotmányos értékekhez tartozik.” Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy „*[a] végrehajtási eljárásban már nem a mindenkit megillető alkotmányos személyi jogokat kell elvont módon védeni, hanem az»ártatlanságában« a megelőző eljárás során megcáfolt jogsértővel szemben kell konkrét törvényes kényszerítő eszközöket alkalmazni.* Ha ugyanis a végrehajtási rendszer gyenge és könnyen kijátszható, ez óhatatlanul a bírósági határozatok lebecsüléséhez, jogbizonytalansághoz, a jogtudat romlásához, a jogállamiság sérelméhez vezet.”

Az Alkotmánybíróóság a 22/2013. (VII. 19.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) a fenti döntéshez hasonlóan nyilatkozott a *jogállamiságból levezetett és a végrehajtási jog tekintetében megfogalmazott alkotmányjogi elvekre vonatkozóan.* Eszerint „*[a]z Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzulájában rejlő alkotmányos érték a bírósági és hatósági határozatok tiszteletben tartása, valamint a bírói és hatósági döntésekbe vetett közbizalomnak, illetve e döntések tekintélyének a megőrzése.* Ez az igény ugyanakkor átfogja a kötelező erejű és végrehajtható határozatok akár önkéntes, akár jogszerű, állami kényszer árán történő teljesítését is. A bírósági vagy hatósági határozatokban előírtak kikényszerítése érdekében alkalmazható törvényes kényszerítő eszközöket, illetve e kényszerítő eszközök alkalmazásának rendjét a végrehajtási jog tartalmazza. A bírósági és hatósági határozatok teljesíthetősége, illetve annak hatékonysága tehát végső soron a végrehajtás rendszerétől függ. Ebből következik, hogy *a végrehajtási jog bizonytalansága vagy erőtlensége* egyúttal a bírósági és hatósági döntések tekintélyének erodálásához, vagyis másként fogalmazva, *jogbizonytalansághoz, illetve a végrehajtást kérő alapjogainak sérelméhez vezethet.* Ennek megfelelően az Alaptörvényben elismert *jogbiztonság elvéből fakadó követelmény a hatékony, eredményes és az időszerű végrehajtás biztosítása.*”

Ebben a döntésében az Alkotmánybíróóság az Emberi Jogok Európai Bíróságának

gyakorlata², valamint az Egyesült Nemzetek Szervezete Emberi Jogi Tanácsának különmegbízottja által készített jelentés³ alapján „arra a felismerésre jutott, hogy a végrehajtási jog akkor felel meg a nemzetközi jog elvárásainak, ha szabályai elsődlegesen a végrehajtást kezdeményező érdekeit szem előtt tartva, a végrehajtható határozatban foglaltak gyors és hatékony teljesítését segítik elő.”

Ezzel egyidejűleg a testület hangsúlyozta, hogy „a végrehajtási jog akkor maradhat jogállami keretek között, ha a végrehajtást kezdeményező érdekei meghatározóan érvényesülhetnek ugyan, de nem válnak kizárólagossá. Másként fogalmazva a jogerős és végrehajtható határozat kikényszerítése nem jogon kívül történik, hanem a jog által szabályozott rendet követi. *A jogállami keretek között működő végrehajtási jog célja nem az adós ellehetetlenítése*, hanem az, hogy lehetőséget nyújtson arra, hogy a kötelező erejű hatósági határozatban foglaltaknak a legegyszerűbb, leggyorsabb és leghatékonyabb módon érvényt lehessen szerezni. Ennek megfelelően a végrehajtási jognak *kellő egyensúlyokat és garanciákat szükséges tartalmaznia* ahhoz, hogy *mind az adós, mind a végrehajtást kezdeményező érdeke megfelelően érvényesülhessen*, illetve a téves vagy törvényt sértő végrehajtási cselekmények megelőzhetőek, kiküszöbölhetőek és hatékonyan orvosolhatóak legyenek. *A megfelelő egyensúlyokat és garanciákat nélkülöző végrehajtási jog, amely egyúttal egyoldalúan előnyben részesíti egyik vagy másik fél érdekeit, ellentétben áll mind a tisztességes eljárás követelményével, mind a jogorvoslathoz való joggal.* [korábban hasonlóan fogalmazott a 46/1991. (XI. 10.) AB határozat, ABH 1991, 211, 212-213.]. *Így az adós kiszolgáltatott helyzete, vagy a végrehajtás teljes és azonnali foganatosítása következményeként az adós kiszolgáltatottá válása kellő igazolásul szolgálhat ahhoz, hogy a végrehajtási jog az adós érdekeit is figyelembe vegye és képviselje.* Ezt juttatja kifejezésre a Vht. 7. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározott, a végrehajtás arányos és fokozatos alkalmazásának elve, valamint a Vht. 8. § (2) bekezdésében előírt általános szabály, amelynek értelmében végrehajtási kényszer arányos, illetve fokozatos alkalmazása céljából a végrehajtást kérő rendelkezésétől el lehet térni. *Ilyen okok alapján nyerhetnek alkotmányos igazolást a végrehajtási jog adósvédelmi szabályai is.* Ezek között említhető a végrehajtás alól mentességet élvező munkabérrész [Vht. 61. § (2) bekezdése és a Vht. 62. § (1)-(3) bekezdései], a végrehajtás alól mentes vagyontárgyak pontosan meghatározott köre (Vht. 89-96/B. §§), avagy a kilakoltatási moratórium intézménye. (Vht. 182/A. §).”

Az Alkotmánybíróság az Abh2. kapcsán „arra a felismerésre jutott, hogy a bírói és hatósági határozatok végrehajtását szolgáló eljárás olyan önálló eljárás, amely az alapeljáráshoz szervesen kapcsolódó eljárás.⁴ Éppen ezért a végrehajtási eljárás a sajátosságaiból fakadó eltérésekkel ugyan, de *osztozik a bírósági, illetve hatósági eljárások garanciáiban is.* Mindebből pedig a jogalkotóval szemben az az elvárás fakad, hogy a megfelelő eltérésekkel a végrehajtási jog szabályait is *az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljárás követelményrendszerét kielégítő módon szükséges kialakítani.*”

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített *tisztességes hatósági eljáráshoz való jog* tartalmával az Alkotmánybíróság már több döntésében foglalkozott. A 3223/2018. (VII. 2.) AB határozatban rögzítette a testület, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog nem azonosítható a

² {EJEB, Burdov kontra Oroszország, (33509/04), 2009. január 15., 65-70. bekezdések; ezzel egyezően lásd még: EJEB Edoardo Palumbo kontra Olaszország (15919/89), 2000. november 30., 34-48. bekezdések, Immobiliare Saffi kontra Olaszország, [C] (22774/93), 1999. július 28., 62-75. bekezdések; Lo Tufo kontra Olaszország, [GC] (64663/01), 2005. április 21., 53-55. bekezdések}

³ ENSZ Emberi Jogi Tanács A/HRC/11/41/Add.2 számú, 2009. március 23-án kelt jelentése

⁴ Ezt erősíti a jogirodalom álláspontja is, lásd pl.: Vida István, A bírósági végrehajtás, 1996, 278. oldal

tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése garantál. E döntésben azt is megállapította, hogy „[a] tisztességes hatósági eljárás követelménye egyetlen hatósági eljárásban sem sérülhet, jóllehet az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményrendszer eltérő lehet az egyes szakigazgatási eljárásokban, azok sajátosságaira tekintettel. Az Alaptörvényből levezethető követelményeknek tehát figyelemmel kell lenniük az egyes szakigazgatási eljárások speciális vonásaira”.

A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmaként az Alkotmánybíróság számos olyan *részjogosítványra* mutatott rá gyakorlatában, amelyek az ügyfelet helyezik középpontba, és amelyek érvényesítése a vizsgálati típusú hatósági eljárás alaki és anyagi hatékonyságát (gyorsaságát, szakszerűségét, törvényességét), összességében jognak alárendeltségét hivatottak szolgálni. A 17/2019. (V. 30.) AB határozat szerint e *részjogosítványok a korlátozhatóság szempontjából az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti rezsim alá tartoznak.*⁵ Az Alkotmánybíróság ebben a határozatában azt is kimondta, hogy az egyes részjogosítványokból az előbbieket szerint építkező tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalma másként is megragadható. *Teljességre törekvő megközelítésben ez az alapjog ugyanis a hatóság jogi eljárásának egészére nézve jelent egy alapjogilag egységként értékelt és védett minőséget. Míg az alapjog részét képező jogosítványok az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti kritériumrendszerben igazolható módon korlátozhatók, addig a hatósági eljárásnak összességében szemlélve mindvégig tisztességesnek kell lennie. Utóbbi megközelítésben nincs helye a korlátozás igazolásának, mert már magának a fair minőségnek a megállapítása is mérlegelés eredménye.*

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében nevesített *tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő joggal* összefüggő gyakorlata azonos megközelítésen alapul, mint ami a tisztességes hatósági eljárás kapcsán a fentiekben ismertetésre került: olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye, ezenkívül az egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi-teszt alkalmazásával vizsgálja. (vö. 26/2021. (VIII. 11.) AB határozat)

III. Az ügy érdeme tekintetében

A bírósági végrehajtási eljárás során önkéntes jogkövetés hiányában az adós vagyoni jogait korlátozzák, majd az adós vagyoni joga a kötelezettségének erejéig megszűnik, egyúttal e vagyont az adós kötelezettségének teljesítésére fordítják. Ezen eljárásban ugyanakkor az adós érdekeinek gondos figyelembevételét indokolja, hogy a végrehajtási eljárást nem jellemzik olyan garanciális jellegű intézmények, formák, mint a pert. A bírósági végrehajtási eljárás során az adós jövedelmének, valamint a vagyonának tárgyain fennálló tulajdonjogának állami kényszer segítségével való elvonása történik meg, így indokolt, hogy ez *megfelelően kidolgozott, pontos és alkotmányosan kielégítő garanciális szabályok keretei között* történjen, akkor is, ha az adós elleni végrehajtás alapja éppen az, hogy jogsértő módon nem teljesítette valamely kötelezettségét (nem teljesített önként).

⁵ Ilyennek minősül például a határozat közlése {6/2017. (III. 10.) AB határozat} és a közlés módja {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, megerősítette: 35/2015. (XII. 16.) AB határozat}; a fegyveregyenlőség az olyan hatósági eljárásokban, amelyek ellenérdekű ügyfelek részvételével zajlanak {10/2017. (V. 5.) AB határozat}; az iratbetekintéshez való jog {3223/2018. (VII. 2.) AB határozat}. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította már, hogy „az eljárás megindulásáról való értesítés joga, valamint a bizonyítékok megismerésének joga a nyilatkozattételhez és a védekezéshez való jogon keresztül a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog értelmezési tartományához szükségképpen hozzátartozik” {3311/2018. (X. 16.) AB határozat}.

Az alkotmányos követelményeket kielégítő jogi szabályozás és az ennek megfelelő jogalkalmazás *nemcsak az adós, de a végrehajtást kérő érdekeit is szolgálja*, mivel csak az ilyen szabályozás biztosíthatja mind az adós mind a végrehajtást kérő érdekeinek a *védelmét* is. *Az érdekek megfelelő kiegyensúlyozottsága* az Alkotmánybíróság által a jogállamiságból levezetett követelmény.

Számos ombudsmani vizsgálat folyt a pénzforgalmi számla egyenlegének végrehajtás alá vonása tárgyában. Említhető a bankszámlára folyósított, ugyanakkor *a Vht. 74. § alapján letiltás alól mentes jövedelmek végrehajtásával* kapcsolatos probléma, valamint az ezzel összefüggő alapjogi visszásság, amely témában több jelentés fogalmazott meg módosítási kérelmet a jogalkotó felé annak érdekében, hogy a Vht. 74.§-ában felsorolt juttatások – az adósok közötti hátrányos megkülönböztetés nélkül – ténylegesen végrehajtás alól mentes juttatások legyenek.⁶

A jelen ügy ehhez képest egy további kérdést érint, nevezetesen *a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összeg végrehajtás alá vonása során alkalmazandó, az elvonást egy bizonyos mértékig megakadályozó korlátok érvényesülésével* függ össze, vagyis hogy a bankszámla egyenlegéből mekkora összeg vonható el, és mekkora összegnek kell megélhetésének legalább minimális szinten történő biztosítása érdekében az adósnál maradnia. *A jelentés azt az alapesetet járja körül, amikor az adós rendszeres havi jövedelmét (adott esetben egy letiltást követően) bankszámlára folyósítják, és a végrehajtási eljárásban ezt a bankszámlát végrehajtás alá vonja az önálló bírósági végrehajtó. A jelentés a letiltás és az inkasszó együttes alkalmazhatóságát nem vizsgálja.*

A bankszámlára folyósított jövedelmek akár teljes mértékű elvonását lehetővé tevő szabályozással összefüggésben végzett vizsgálatom eredményeit az alábbiakban részletezem. A szabályozás hiányossága lehetővé teszi, hogy a jogalkotó által végső minimumként kijelölt összeg sem maradjon az adós rendelkezése alatt.

A jelentésem alapjául szolgáló ügyben az adós bankszámlájának egyenlege egy adott hónapban teljes mértékben elvonásra került. Annak vizsgálata során, hogy erre miként kerülhetett sor, mindenekelőtt szükséges volt tisztázni, hogy a természetes személyek bankszámlára folyósított havi rendszeres jövedelmei esetében milyen jogszabályi előírások jelentették a végrehajtási eljárás keretében elvonható összegek tényleges korlátját.

A végrehajtási eljárás során az adós kötelezettségének teljesítésére – önkéntesség hiányában – állami kényszer útján kerül sor, amely eljárásban a vagyoni jogok a Vht. keretei között korlátozhatóak. A Vht. 7. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a bírósági végrehajtás során a pénzkövetelést elsősorban a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, az adós rendelkezése alatt álló összegből, valamint az ott felsorolt rendszeres juttatásokból (pl. munkabér) kell behajtani. *A Vht. a munkabér⁷ és a bankszámla végrehajtás alá vonására eltérő rendelkezéseket tartalmaz.*

A munkabér és egyéb járandóság végrehajtására a Vht. IV. fejezetének rendelkezéseit kell alkalmazni, ebben a körben azt a korlátot is, hogy a munkabérnek főszabályként legfeljebb 33 %-a, kivételesen 50%-a vonható el (61. § (2) bekezdés), ugyanakkor korlátozás nélkül végrehajtás alá vonható a havonta kifizetett munkabérnek egy része, amely a Vht. 63.

⁶ Vö. OBH-4325/2004, AJB-2583/2012, AJB-845/2016, AJB-879/2020 számú jelentések

⁷ A „munkabér” kifejezés a Vht. rendszerében az adós rendszeres juttatásának gyűjtőfogalma. A 7. § (1) bekezdése szerint a munkabér fogalmába a következők tartoznak bele: az adós munkabére, illetménye, munkadíja, a munkaviszonyon, közfoglalkoztatási jogviszonyon, munkaviszony jellegű szövetkezeti jogviszonyon, közszolgálati, kormányzati szolgálati és közalkalmazotti jogviszonyon, egészségügyi szolgálati jogviszonyon, adó- és vámhatósági szolgálati jogviszonyon, szolgálati viszonyon, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyon, honvédelmi alkalmazotti jogviszonyon, társadalombiztosítási jogviszonyon alapuló járandósága, valamint a munkából eredő egyéb rendszeres, időszakonként visszatérően kapott díjazása, juttatása, követelése.

§-a 2022. december 31-ig hatályos előírása szerint az öregségi nyugdíj legalacsonyabb összegének ötszöröse feletti részt jelentette.

A pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, az adóst megillető pénzösszeg végrehajtását a Vht. V. fejezete szabályozza. Eszerint a Vht. 79/A. § (1) bekezdése alapján a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, az adóst megillető pénzösszeg főszabályként teljes összegben végrehajtás alá vonható, kivéve a természetes személyt megillető pénzösszegeket, amelyek végrehajtás alá vonása a (2) és (3) bekezdés szerinti korlátokkal történik. A Vht. 2022. december 31-ig hatályos 79/A. § (2) bekezdése szerint a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, természetes személyt megillető összegből az öregségi nyugdíj legalacsonyabb összegének négyszerese feletti összeg korlátlanul végrehajtás alá vonható, az ez alatti összegből pedig az öregségi nyugdíj legalacsonyabb összege és az öregségi nyugdíj legalacsonyabb összegének négyszerese közötti rész 50%-a vonható végrehajtás alá. A (3) bekezdés korábbi főszabálya⁸ alapján a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, természetes személyt megillető pénzösszegnek mentes a végrehajtás alól az a része, amely megfelel az öregségi nyugdíj legalacsonyabb összegének.

A Vht. fentiekben részletezett jogszabályi előírásainak alkalmazása az alábbi következményekkel jár, ha az adós a nettó jövedelmét (akár törvényi előírás miatt kötelező jelleggel, akár önkéntes választás alapján) bankszámlára folyósítják. Az adós nettó jövedelme a bankszámlára folyósítást követően már nem jövedelemként, hanem bankszámlán rendelkezésre álló pénzösszegként kerül végrehajtás alá. *Annak a ténynek, hogy ezt a jövedelmet a bankszámlára való utalás előtt esetleg terhelte-e letiltás, a bankszámlán történt jóváírást követően nincs relevanciája.* Vagyis az ilyen adósok esetében a végrehajtási eljárás tényleges korlátját a Vht. 79/A. § (2) – (3) bekezdései jelentik, annak nincs jelentősége, hogy a munkabér vonatkozásában milyen korlátozásokat ír elő a Vht. IV. fejezete.

Számszerűsítve a pénzforgalmi számla végrehajtás alá vonása során alkalmazandó fenti korlátokat a következő eredményre juthatunk. A Vht. 2022. december 31-ig az öregségi nyugdíjminimum viszonylatában határozta meg a bankszámla egyenlegének végrehajtás alól mentes, részben végrehajtható, valamint a korlátlanul végrehajtható részeit. Az öregségi nyugdíj legalacsonyabb összegét a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 11. § határozza meg, amely szerint *az öregségi teljes nyugdíj legkisebb összege havi 28.500 forint.* Ennek megfelelően a Vht. 79/A. § (2) és (3) bekezdésében szabályozott korlátok alkalmazása a következő levezetéssel szemléltethető. A bankszámla egyenlegének 114.000 forint (ez jelenti az öregségi nyugdíjminimum négyszeresét) feletti része korlátlanul végrehajtás alá vonható, a 114.000 forint és 28.500 forint közötti összeg fele vonható el, a 28.500 forint pedig mentes a végrehajtás alól. Mindebből levezethető az adósnál maradó összeg is, vagyis a 114.000 forint és 28.500 forint közötti összeg másik fele (ez 42.750 forintot jelent) és a mentes 28.500 forint, ez összesen 71.250 forintot jelent. *Tehát a Vht. szabályozási rendszerében az öregségi nyugdíj legkisebb összegét, 28.500 forintnak megfelelő összeget tekintett a jogalkotó minimumnak, ennek az összegnek főszabályként a bankszámlán kellett maradnia, ami a számlán hagyható maximumot illeti, az a végrehajtás alá vont egyenleg függvényében legfeljebb 71.250 forint lehetett.*

A fentiekben részletezett, a Vht. 79/A. § (2) és (3) bekezdése szerinti *mentességi szabályok tényleges érvényesítésére az önálló bírósági végrehajtónak nincs ráhatása, a számítást a pénzforgalmi szolgáltatónak kell elvégeznie* a következő előírások betartásával. Az inkasszónak megfelelő összeget a pénzforgalmi szolgáltató a végrehajtói letéti számlára köteles átutalni a Vht. 82/A. § (1) bekezdésében rögzített eljárásrendnek megfelelően.

⁸ Speciális rendelkezés vonatkozik arra, amikor a végrehajtás gyermektartásdíj vagy szüléssel járó költség behajtására folyik, ilyenkor az öregségi nyugdíj legalacsonyabb összegének megfelelő összeg 50%-a is végrehajtás alá volt vonható a 79/A. § (3) bekezdés második mondata szerint.

Eszerint a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, az adós rendelkezése alatt álló összeg végrehajtás alá vonása iránt a végrehajtó a végrehajtói letéti számla javára benyújtott hatósági átutalási megbízással intézkedik. Az adós *pénzforgalmi szolgáltatója* a végrehajtó intézkedésének megfelelően *köteles a fizetési számla mentesnek minősülő összeget meghaladó egyenlegéből a hatósági átutalási megbízásban megjelölt követelés összegét a végrehajtói letéti számlára átutalni*. Ezen a ponton hangsúlyozandó, hogy a *bankszámlával kapcsolatos mentességi szabályok érvényesítéséért nem az önálló bírósági végrehajtó, hanem a bankszámlát kezelő pénzforgalmi szolgáltató a felelős a Vht. 79/E. § (3) bekezdése alapján*. Eszerint ha a pénzforgalmi szolgáltató az adóst illetően, de végrehajtás alá nem vonható mentes pénzösszeget a 79/A. §-ban foglaltak ellenére kifizeti a végrehajtást foganatosító hatóság rendelkezésére, a pénzforgalmi szolgáltató *a mentesnek minősülő összegért felelős az adósnak és köteles azt részére visszatéríteni*.⁹

Látható, hogy a Vht.-ban rögzített szabályok önmagukban nem vezethetnek a bankszámla egyenlegének teljes mértékű elvonásához, a 79/A. § (2) és (3) bekezdései szerinti mentességi korlátok minden pénzforgalmi szolgáltatóra nézve kötelezően alkalmazandó szabályt jelentenek. Az *alapvető problémát az okozza, hogy a pénzforgalmi szolgáltatónak van egy ún. sorbaállítási kötelezettsége*: a fedezethiány miatt csak részben teljesült végrehajtói inkasszót a nem teljesült részében meghatározott ideig függőben kell tartania és az utóbb jóváírt összegekből továbbra is teljesítenie kell. A pénzforgalmi szolgáltatás nyújtására vonatkozó jogszabályi előírások körében a Pft. 60. § (1) bekezdése kimondja, hogy a pénzügyi fedezet hiánya miatt részben vagy egészben nem teljesíthető hatósági átutalást és átutalási végzésen alapuló átutalást a kedvezményezett azonnali visszaküldést kérő rendelkezése hiányában a teljesítéshez szükséges fedezet biztosításáig – *legfeljebb azonban harmincöt napig – a pénzforgalmi szolgáltató sorba állítja*. Ez utóbbi tevékenység, vagyis a „sorbaállítás” fogalmát a Pft. 2. § 25. pontja határozza meg, amely szerint „sorbaállítás: a pénzforgalmi szolgáltató által vezetett fizetési számlára érkező *fizetési megbízás fedezethiány miatt történő nem teljesítése (függőben tartása) és várakozási sorba helyezése a jövőbeni teljesítés céljából*, ide nem értve azt az esetet, amikor a fizető fél az ütemezett fizetések céljából, a beérkezett fizetési műveletek tervszerű teljesítése érdekében sorba helyezésről állapodik meg a pénzforgalmi szolgáltatóval.”

Mindezek értelmében a sorbaállítás időtartama alatt érkező jóváírásokból folyamatosan (rész)teljesíteni kell a hatósági átutalási megbízás összegének erejéig, de legfeljebb 35 napig. Vagyis az inkasszó érvényesítése *nem egy alkalommal*, hanem a Pft. fenti rendelkezése alapján *az adott harmincöt napos időszakban minden jóváírásra kiterjedően történik*. A Vht. 79/A. § (2) és (3) bekezdései által rögzített korlátokkal érvényesülő mentességet *nem az egyes jóváírásoknál külön-külön, hanem a teljes sorbaállítási időszak alatt együttesen* kell érvényesítenie a pénzforgalmi szolgáltatóknak. Tehát ugyanazon hatósági átutalási megbízás kapcsán a bankszámlára folyósított havi rendszeres jövedelemmel rendelkező adósok esetében két hónap is érintett lehet (természetesen a tartozás nagyságától függően). *Ennek eredményeként bekövetkezhet az, hogy a bankszámlán a harmincöt napos időtartam alatt jóváírt újabb összeg (egy újabb havi nettó jövedelem) már teljes mértékben elvonásra kerül, mivel a mentességet a korábban jóváírt összegek esetében már teljeskörűen (2022. december 31-ig 71.250 forint összegben) érvényesítette a bank, amint az a panaszos esetében is történt. A második érintett hónapban az adósnak – amennyiben a korábban jóváírt*

⁹ Kiegészítő jelleggel megjegyzem, hogy ezt a felelősségi szabályt 2013. július 21-jei hatálybalépéssel iktatta be a jogalkotó a Vht. rendelkezései közé. A bírósági végrehajtással kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2013. évi XCIX. törvény 6. §-ához fűzött előterjesztői indokolás szerint „*e rendelkezés tulajdonképpen további biztosítéka annak, hogy a magánszemélyek létfenntartásához szükséges pénzösszeg a végrehajtási eljárás során az adósoktól ne kerülhessen elvonásra.*”

összeg mentesség alá eső részét már felvette – semmi nem marad a bankszámlán jóváírt jövedelméből.

A fenti teljes körű elvonást egy konkrét példával számszerűsítve is szemléltetem. A példában az adós havi 114.000 forint összegű nettó jövedelme bankszámlára érkezik, egyebekben más banki jóváírás nincs, és az átláthatóság kedvéért bankköltséggel nem számoltam. Mindenekelőtt leszögezem, hogy *az általam megjelölt 114.000 forint nem jövedelemként, hanem mint az adott havi jövedelem bankszámlán történő jóváírását követő bankszámlaegyenleg értelmezésben használatos*, tekintettel arra, hogy a sorbaállítási szabályok nem a jövedelem, hanem a pénzforgalmi számla végrehajtás alá vonására vonatkozó mentességi szabályok érvényesülését befolyásolják. Tehát amennyiben egy adós pénzforgalmi számláján adott esetben 114.000 forint havi rendszeres nettó jövedelem jóváírása történik meg, és a végrehajtó inkasszót bocsát ki, akkor *a 2022. december 31-ig hatályos szabályok alapján a bankszámla egyenlegéből elvonható összeg a következőképpen vezethető le.*

Korlátozás nélkül végrehajtható rész nincs, mert az egyenleg nem haladja meg az öregségi nyugdíjminimum négyszeresének megfelelő 114.000 forintot. Részben végrehajtható a 114.000 forint és a 28.500 forint közötti rész fele, azaz 42.750 forint. Tehát a 114.000 forint egyenlegből végrehajtás alá vonható 42.750 forint, vagyis *az adós bankszámláján marad 71.250 forint, erről az összegről az adós rendelkezhet.* Ezt követően, a 35 napon belül jóváírt második 114.000 forint összegű nettó jövedelem (vagyis az az összeg, amely a következő havi megélhetésre lenne fordítható) sorsa a következő. Az újabb jóváírás eredményeként *a sorbaállítás teljes időtartama alatt a bankszámla összevont egyenlege 228.000 forint lesz.* Ebből az összevont egyenlegből a 114.000 forint feletti összeg (ami szintén 114.000 forint) korlátlanul végrehajtás alá vonható. Részben végrehajtható a 114.000 forint és a 28.500 forint közötti rész fele, azaz 42.750 forint. Azaz az összesen 228.000 forintból 156.750 forint (vagyis az öregségi nyugdíjminimum négyszerese feletti összeg, jelen példánál maradva 114.000 forint, valamint az említett 42.750 forint együttes összege, tehát 156.750 forint) vonható el, az adósnál marad 71.250 forint. Azonban a sorbaállítás időtartama alatt korábban 71.250 forint mentességet már érvényesített a pénzüintézet, *így a második jövedelem bankszámlán történő jóváírását követően az utóbb jóváírt, második havi 114.000 forint a bankszámláról teljes összegben végrehajtás alá vonható.*

Értelemszerűen a 114.000 forint feletti havi rendszeres nettó jövedelem jóváírása esetén a másodikként jóváírt havi jövedelem esetében ugyanez az eredmény, amint az a panaszos esetében meg is valósult.

Ennek eredményeként a fenti feltételeknek megfelelő olyan adósok, akik hónapról-hónapra a jövedelmükből élnek – figyelemmel arra, hogy a havi jövedelmüket a bankszámlára folyósították, onnan pedig végrehajtás útján elvonásra került – egy teljes hónapra semmilyen a megélhetésük fedezetét jelentő pénzeszközzel nem rendelkeznek. Vagyis a jogalkotó eredeti szándékával ellentétesen nem minden hónapban áll az adós rendelkezésére a mentesség körébe tartozó (tehát a minimális szintű megélhetéséhez nélkülözhetetlen) összeg.

Hangsúlyozandó, hogy a sorbaállítás 35 napos időtartama nem az önálló bírósági végrehajtó rendelkezésén alapul, hanem törvényi előírás rögzíti, tehát azt a végrehajtó saját hatáskörben nem jogosult megsabni. Ugyanígy azt a pénzforgalmi szolgáltató sem rövidítheti le az adós esetleges ilyen irányú végrehajtási kifogására. A sorbaállítás jellemzően akkor szűnik meg a 35 napos határidő letelte előtt, ha az inkasszóban a végrehajtó által megjelölt tartozás teljes mértékben kiegyenlítésre kerül.

Kiegészítő jelleggel ezen a ponton hívom fel a figyelmet arra, hogy a sorbaállítás időtartama alatt érvényesítendő összeszámitási szabály alkalmazása a bankszámlára folyósított, *alacsonyabb összegű jövedelemmel rendelkezők esetében ugyan nem vezethet a bankszámla lenullázáshoz, azonban a második hónapban jóváírt összegből a fentiekben*

levezetett példákat más összegű jövedelmekkel végigszámolva – egyetlen egy eset kivételével – *nem marad meg a jogalkotó által minimumnak tekintett 28.500 forint.*¹⁰

Amint azt az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság kifejtette, a végrehajtási eljárásban már nem a mindenkit megillető alkotmányos személyi jogokat kell elvont módon védeni, hanem az „ártatlanságában” a megelőző eljárás során megcáfolt jogsértővel szemben kell konkrét törvényes kényszerítő eszközöket alkalmazni. *A tisztességes eljáráshoz való jog alapjogilag egységként értékelt és védett minőségéből ugyanakkor álláspontom szerint következik, hogy a végrehajtási eljárások önként nem teljesítő adósainak is alkotmányosan védett joga az eljárás fair jellege, az adósvédelmi garanciák érvényesülése a jogállami keretek között működő végrehajtás alkotmányos követelménye. A Pft. sorbaállítási szabálya a Vht. 79/A. § (2) és (3) bekezdésében rögzített adósvédelmi garancia érvényesülését nagymértékben befolyásolja, végső esetben teljes mértékben lerontja. A megelőhetést biztosító kiadások fedezetét jelentő jövedelemnek, mint bankszámlán jóváírt összegnek egy adott hónapban történő teljes mértékű elvonását lehetővé tevő jogszabályi környezet az adós ellehetetlenítésének veszélyét hordozza magában, amely így – az Abh2. megállapításaira tekintettel – a jogállamiság követelménye, a tisztességes hatósági eljáráshoz, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének közvetlen veszélyét jelenti.*

A teljesség kedvéért rögzítendő, hogy egy végrehajtási eljárás során a végrehajtó többször is bocsáthat ki inkasszót¹¹, vagyis az adósok többször kerülhetnek a fenti helyzetbe. Ugyanakkor az a tény, hogy egy végrehajtási eljárás során mindössze egy inkasszó volt kibocsátva, és az adós bankszámlája az általam vizsgált időszakban egyszer volt lenullázva, nem teszi kevésbé alkotmányellenessé az adott eljárást. Az a jogi szabályozás, amely ezt akár csak potenciálisan lehetővé teszi, – az Alkotmánybíróság értelmezését követve – „arra való tekintet nélkül alkotmányellenes, hogy ez az alkotmányellenes jogkövetkezmény az ügyek hány százalékában következik be. Valamely rendelkezés alkotmányellenességének megítélése ugyanis nem matematikai kérdés.”¹²

Végezetül szükséges kitérnem arra a kérdésre is, hogy a jelentésem kiadását megelőzően a jogalkotó által elfogadott és a pénzforgalmi számla végrehajtás alá vonása tekintetében *2023. január 1-jétől hatályba lépő Vht. módosítások*¹³ mennyiben érintik a 2022. december 31-ig hatályos szabályozással összefüggésben tett fenti megállapításaimat.

A Vht. módosítása következtében a pénzforgalmi számla végrehajtás alá vonása során (összhangban a letiltásokra vonatkozó szabályozás módosításával) az elvonható összeg korlátozása nem a mindenkori öregségi nyugdíjminimum összegéhez kötött.

2023. január 1-jétől a Vht. 79/A. § (2) és (3) bekezdései módosulásának eredményeként *a három sávból álló rendszer továbbra is fennmarad* (mentes, százalékos

¹⁰ A továbbiakban eltekintve a további összegek alapulvételével végzett számítás azonos módszerrel történő részletes levezetésétől, megállapítom, hogy *a példabeli számítás kizárólag 57.000 forint havi jóváírt összeg alapulvételével vezet ahhoz, hogy a második hónapban jóváírt összegből további 28.500 forint mentesíthető a végrehajtás alól.* Az összes többi esetben, mind alatta, mind felette a második jóváírás után kevesebb, mint 28.500 forint további összeg mentesíthető a másodikként jóváírt összegből. (Hogy ezt érzékeltessem, havi egy alkalommal érkező 80.000 forint összegű jóváírás esetén – a mentesítésre vonatkozó szabályok alkalmazásával, a fentiekben ismertetett számítási módszertan alapján – az első hónapban 54.250 forint, a második hónapban már csak 17.000 forint marad az adónál, ami nyilvánvalóan kevesebb, mint a jogalkotó által a Vht.-ban minimumként előírt havi 28.500 forint.)

¹¹ 82/A. § (5) bekezdése: „Ha a hatósági átutalási megbízás fedezet hiánya miatt nem, vagy csak részben vezetett eredményre, azt a végrehajtó egy alkalommal hivatalból ismét benyújtja. Ezt követően a végrehajtó a hatósági átutalási megbízást a) a végrehajtást kérő irányuló kérelmére, vagy b) gyermektartásdíj-követelés esetén - ide nem értve a 165. § (2) bekezdése szerinti, közjegyzői okiraton és a fizetési meghagyáson alapuló tartásdíj-követelést - indokolt esetben hivatalból, akár több alkalommal is ismételt benyújtja.”

¹² vö. Abh1. III. pont

¹³ Az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LV. törvényt az Országgyűlés 2022. november 22. napján fogadta el. Kihirdetve 2022. december 1-jén.

végrehajtás alá eső, illetve korlátlanul végrehajtó rész), azonban a *sávhatárok összege immár abszolút számként, vagyis nem a mindenkori öregségi nyugdíjminimum összegéhez kötötten kerül meghatározásra*. A pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, természetes személyt megillető összegből a 200 ezer forint feletti összeg *korlátlanul* végrehajtás alá vonható, az ez alatti összegből *a 60 ezer forint és a 200 ezer forint közötti rész 50%-a* vonható végrehajtás alá. Főszabályként *mentes* a végrehajtás alól az a rész, amely nem haladja meg a 60 ezer forintot.

Ugyanakkor a pénzforgalmi számla javára benyújtott inkasszó változatlan időtartamú sorbaállítási szabálya egy magasabb sávhatárokkal működő rendszerben a már kifejtettekkel azonos hatással bír: az adósnál elviekben abszolút értékben magasabb összegek maradnak, de a jogalkotó által felállított adósvédelmi korlátok a sorbaállítás teljes időtartamára vonatkozó összeszámítás okán ugyanúgy nem érvényesülnek a második érintett hónap vonatkozásában, mint a korábban hatályos szabályozás alkalmazása során.

Mindemellett szükséges rögzítenem azt is, hogy az inkasszó ismételt benyújtását a végrehajtást kérő 2022. december 1-jéig főszabályként egy alkalommal kérhette, ez a korlátozás megszűnt. A Vht. 82/A. § (5) bekezdés *a)* pontja módosításának eredményeként a végrehajtást kérő saját hatáskörben jogosult dönteni arról, hogy hány alkalommal kéri az inkasszó ismételt benyújtását az adós pénzforgalmi számláján kezelt összegre. Tehát az adósok potenciálisan még gyakrabban kerülhetnek a panaszoséhoz hasonló helyzetbe.

A Vht. módosítását követően is fennáll tehát a jelentésemben feltárt, a fentiekben kifejtett alapjogi visszásság.

Intézkedésem

1. A jelentésemben feltárt alapvető joggal összefüggő visszásság jövőbeni elkerülése érdekében az Ajbt. 37. §-a alapján felkérem az *igazságügyi minisztert*, hogy a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 119. § 1. pontjában meghatározott felelősségében a 121. § (2) bekezdésének *f)* és *h)* pontja szerinti feladatkörében – szükség esetén a gazdaságfejlesztési miniszterrel egyeztetve – fontolja meg a Vht. olyan tartalmú módosítását, amely pénzforgalmi számla egyenlegének végrehajtás alá vonása során a sorbaállítás teljes időtartama alatt, mindkét érintett hónap vonatkozásában biztosítja a Vht. 79/A. § (2) és (3) bekezdéseiben rögzített adósvédelmi garanciális rendelkezések érvényesülését azon adósok számára, akiknek a jövedelmét bankszámlára folyósítják.

2. A jelentésemet *tájékoztató jelleggel megküldöm* az önálló bírósági végrehajtói szervezetrendszer, illetve a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar feletti felügyelet gyakorlásával és szabályozásával kapcsolatos feladatokat ellátó szerv, a *Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága elnökének*, valamint a *Magyar Bírósági Végrehajtói Kar hivatalvezetőjének* is.

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos